

## Predsmrtni aforizmi.

Spisala † **Pavlina Pajkova**. — Priobčil **Milan Pajk** <sup>1)</sup>.

V prvi polovici življenja kopravimo po drugi, kakor da nam ta hrani nekaj posebno slastnega in dragocenega; prevarjeni in razočarani tožimo v drugi polovici zastonj nad izgubo prve.

Kdo bi znal dopovedati o ogromnem trudu, prizadevanju, skrbi in bojazni, katere staršem povzročuje vzgoja otrok? Ena sama velika misel vznemirja njihovega duha, ena sama pereča želja pretresuje njihovo srce: da zarod srečno vzraste, povoljno vzpeva. A ko vzraste in vzpè, uživajo drugi sad njih brezmejnega mučeniškega napora!

Človek je sestavljen iz samih nasprotstev! Kar je njegovo, ga ne mika, in v svojih nebrzdanih željah koprni vedno po vsem onem, kar ne raste ob njegovem potu.

Srečen, kdor zna premagovati nepremišljene vzlete duha in domišljije! Koliko solz si s tem prihrani, koliko gorja!

Življenje ženske obstoji v njeni ljubezni. Ženska se stoprav tedaj vzbudi k življenju, ko se njeno srce oklene drugega bitja.

Kaj je življenje onemu, ki ne ljubi? — Srce bije, toda njegovi utripljaji ostanejo brez odmeva; ne privabljajo jeka, niti odgovora. Podobni so enakomernim udarcem ure, ki so določeni, da naštevajo stopinje smrti, ki se bliža.

Prava ljubezen se ne oglaš v prvi mladosti. Srce tedaj še ni dozorelo in torej ne pozna vse iskrenosti čuvstev. Brez iskrenosti pa ni prave ljubezni.

<sup>1)</sup> Te duhovite refleksije, polne globoke melanholije, so labodja pesem Pavline Pajkove; nastale so v zadnjih tednih pred njeno smrtjo. Da jih objavim, je bila ena zadnjih želj nepozabne mi matere.

**M. P.**

Ljubav je človeškemu srcu to, kar jutranji hlad prirodi. V vročih dneh hira priroda brez tega hladu: v dnevih skrbi in trudov medleva človeško življenje brez hladilne sapice sočutja.

Velike duše prenašajo brezmejno srčno gorjé, a ne pozabljajo. Pozabljanje svedoči, da se nikdar ni ljubilo.

Nahajajo se tajnosti, o katerih naša usta zastonj molčé: vse naše bitje jih nehoté razglašá.

Prevare prvih srčnih nad in neizpolnitev zadnjih srčnih upov so prištevati najhujšim bolestim srca.

Oh, ta otožnost, katera me včasih napade, kako me trapi, kako mi zastruplja življenje! V zimi prevladuje led, v starosti otožnost. Ali je moja malodušnost napovedavka poslednje? . . .

Nahajajo se dnevi, ki težé kakor stoletja. Nahajajo se stvari, ki puščajo na ustnih pelin, naj si še tako prizadevamo izbrisati njihov gorjupi sled.

V življenju so trenutki, ko se naša duša vtaplja v valovih bridkosti in brezupnosti. Tedaj vstaja v nas vroča želja, da bi zapustili svoje solzno torišče čim prej — a pri tej želji se nam vendar krči srce!

Sreča je podobna odmevu: čujemo ga, a ne približuje se nam.

Vzor mladosti je vroča ljubav, vzor zrele dôbe obilnost in udobnost, a oni starih let mir ter sočutje. Na početku in ob koncu našega zemskega romanja je torej ljubezen najgorkejša želja.



Previdnost božja je obdarila človeka z mladostjo, zemljo s pomladjo. Nato se zdi, kot bi dejala: „Zdaj bodi dovolj: Imel si trenutek bleska, lepote, slasti, sedaj končaj svoj poklic, delaj, starevaj, umiraj!“ ... Toda duša ne miruje ob tej določbi in hoče večno ponavljanje pomladi.

V slovarju mladosti se ne nahaja beseda „nemogoče“; v slovarju starosti se zdi, kakor da pomenja vsaka beseda: „prepozno — neizvršljivo!“

Oh, čemú one čarobne pomladne noči, ki omamljajo s svojim čarom, s svojim opojnim vzduhom in s skrivnostnimi zvoki? Čemu toliko oči, blestečih kakor biseri, in sladkih nasmehov? Čemú vsa ta radost, če se vse to konča v ločitvah, v starosti in v ledenem objemu smrti? Borni človek, za svoje življenje se boj! Kajti rosa na listu si; list se zgane, kaplje zatrepečejo, ene padajo, druge ostanejo.

Idealist je človek, ki misli s srcem. Plemenito bitje to, a kdo ga dandanes ceni? Materialist, pesimist, cinik, nevernik igrajo znamenito ulogo na pozorišču modernega

sveta; idealist pa sme le za kulisami povedati svoje skromno mnenje, katero se navadno sprejema s poniževalnim posmehom.

Lažje je prenašati sovraštvo mnogih nego zaničevanje nekaterih. Da me marsikdo sovraži, je mogoče; da me nihče ne zaničuje, upam.

Vse zemske dobrrote so minljive in lahko jih izgubimo: Zdravje, lepota, bogastvo, mladost, celo ugled in slava sta kaj nestanovitna in se čestokrat izneverita onemu, ki ju obožava. Samo čuta za vse, kar je lepo in blago, samo vere v vzore nas ne more nihče oropati. Kakšna tolažba!

V olajšanje hudih boleti je neobhodno potrebna trdna vera v nekaj skrivnostno-vznešenega, v neko gotovo, četudi nezapadljivo bodočnost onkraj groba, neko upanje v podaljšanje našega dušnega žitja. In tako upanje daje vera. Zato sem se z vsemi silami svoje duše oklenila te zanesljive tolažnice. V svetišču božjega hrama sem našla doslej vselej uteho in sem hladila pekoče rane, medtem ko so me v šumu sveta še bolj skelele in je postajal moj duh še bolj potr.

## Na utrujeno naravo ...

Na utrujeno naravo  
je polegel sivi mrak,  
tam po tihi, temni Krki  
plava čoln legak.

In iz čolna v sivem mraku  
rahla pesem se gubi,  
ah, ta pesem ... v duši sem jo  
nosil, se mi zdi ...

Nad utrujeno naravo  
sveti pokoj šepeta,  
v trudni mladi duši moji  
ni ga, ni domá ...

Ivo Danič.